

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2021-2022

MODULE 1 : AANVULLING EN VERDIEPING PIJNBESTRIJDING

VRIJDAG 1 OKTOBER 2021 (Vilvoorde)

Dag 1 Pain treatment in palliative care at the cutting edge

Moderatoren Dr. Martine De Laat en Dr. Gert Huysmans

08.30-09.00 Onthaal en verwelkoming deelnemers

VOORMIDDAG

9.00 – 9.30 Inleiding Interuniversitaire Vervolgopleiding en kennismaking
Spreker: Dr. Gert Huysmans, huisarts, palliatief arts, voorzitter Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen vzw, lid Ethische Commissie AZ Klina Brasschaat.

9.30 – 10.30 Medicamenteuze pijntherapie in de palliatieve zorg: special topics deel 1
Spreker: Dr. Nico Blyaert, Anesthesist-algoloog, Afdelingshoofd Pijnkliniek en Palliatieve Zorg, Algemeen Stedelijk Ziekenhuis Aalst

10.30 – 11.00 Pauze

11.00 – 12.00 Medicamenteuze pijntherapie in de palliatieve zorg: special topics deel 2
Spreker: Dr. Nico Blyaert, Anesthesist-algoloog, Afdelingshoofd Pijnkliniek en Palliatieve Zorg, Algemeen Stedelijk Ziekenhuis Aalst

12.00 – 13.00 LUNCH

NAMIDDAG

13.00 – 13.45 Workshop Pijnbestrijding bij de palliatieve patiënt
Sprekers: Dr. Nico Blyaert en Dr. Martine De Laat

13.45 – 14.30 Pijnbestrijding in de praktijk deel 1
Spreker: Dr. Martine De Laat, anesthesist en palliatief arts, Universitair Ziekenhuis Gent

14.30 – 15.00 Pauze

15.00 – 15.45 Pijnbestrijding in de praktijk deel 2
Spreker: Dr. Martine De Laat, anesthesist en palliatief arts, Universitair Ziekenhuis Gent

15.45 – 17.45 Invasieve technieken bij refractaire pijnproblemen bij de palliatieve patiënt
Spreker: Dr. Martine Puylaert, anesthesie-pijntherapie, Ziekenhuis Oost Limburg Genk/Lanaken

17.45 – 18.00 Plenaire afsluiting lesdag

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2019-2020

MODULE 1 : AANVULLING EN VERDIEPING PIJNBESTRIJDING

ZATERDAG 2 OKTOBER 2021 (Vilvoorde)

Dag 2 Pain in palliative care: Beyond the scope

Moderator Dr. Astrid Van Landschoot, Anesthesist-algoloog, Ziekenhuis Oost Limburg, Genk

08.00-08.30 Onthaal en verwelkoming deelnemers

VOORMIDDAG

8.30 – 10.00 Pijn bij niet-oncologische palliatieve patiënten

Spreker: Dr. Peter Demeulenaere

10.00 – 10.30 Pauze

10.30 – 12.00 Casus totale pijn bij een niet-oncologische patiënt

Spreker: Dr. Peter Demeulenaere

12.00 – 13.00 LUNCH

NAMIDDAG

13.00 – 14.30 Pijn bij personen met dementie: van diagnose tot behandeling

Spreker: prof. dr. Jo Lisaerde, huisarts, verbonden aan de vakgroep Huisartsgeneeskunde KU Leuven

14.30 – 14.45 Pauze

14.45 – 16.15 Pijn in de palliatieve fase multidisciplinair benaderd

Sprekers: Dr. Astrid Van Landschoot, anesthesist-algoloog, Ziekenhuis Oost Limburg Genk

Dhr. Mathijs Teppers, klinisch psycholoog, Ziekenhuis Oost Limburg Genk

16.15 – 16.30 Afsluiting en evaluatie module

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2021-2022

MODULE 2 : NIET-PIJN GERELATEERDE SYMPTOMEN EN ETHISCHE DILEMMA'S

VRIJDAG 19 NOVEMBER 2021 (Antwerpen)

Dag 1 Niet-pijn gerelateerde symptomen

Moderator Prof. Dr. Johan Wens

08.30-09.00 *Onthaal en verwelcoming deelnemers*

VOORMIDDAG

9.00 – 09.30 Verwelkoming en kennismaking

Moderator: Johan Wens

09.30 – 11.00 Casus 1 “Casus uretheelcarcinoom”

Onder begeleiding van een specialist

11.00 – 11:30 Pauze

11.30 – 13.00 Casus 2 “Casus levercirrose + hartfalen”

Onder begeleiding van een specialist

13.00 – 13.30 LUNCH

NAMIDDAG

13.30 – 15.00 Casus 3 “Casus Prostaatkanker met botmetastasen, herpes zoster”

Onder begeleiding van een specialist

15.00 – 15.30 Pauze

15.30 –17.00 Casus 4 “Kleincellig longcarcinoom”

Onder begeleiding van een specialist

17.00 Afsluiting en evaluatie module

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2021-2022

MODULE 2 : ETHISCHE DILEMMA's ZATERDAG 20 NOVEMBER 2021 (Antwerpen)

Dag 2 Ethische dilemma's

Moderator: **Prof. dr. Em. Bart Van den Eynden, Universiteit Antwerpen**

08.30-09.00 *Onthaal en verwelkoming deelnemers*

VOORMIDDAG

8.30 – 8.40 Verwelkoming - inleiding lesdag – verdeling in groepen

8.40 – 9.40 Rondetafelgesprekken over ethische dilemma's uit de eigen praktijk
*Per tafel wordt door een externe expert beluisterd welke bestaande dilemma's er
heersen: ophijsten van casuïstiek.*

9.40 – 10.30 Plenaire bespreking met terugkoppeling van experten

10.30 - 11.00 Pauze

11.00 – 12.30 Thema: wat is de essentie van zorg-etische benadering
*Spreker: Prof. dr. Chris Gastmans, Interfacultair Centrum voor Biomedische Ethiek en
Recht.*

13.00 – 13.30 LUNCH

NAMIDDAG

13.30 – 14.15 Casusbespreking complex ethisch dilemma
Onder begeleiding van experten

14.15 – 15.15 De experten reiken enkele vragen aan

15.15 – 15.30 Plenair alles samenleggen

15.30 – 16.00 Afronding

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2021-2022

MODULE 3 PSYCHOSOCIALE ZORG & KWETSBARE GROEPEN

VRIJDAG 4 FEBRUARI 2022 (Gent)

08.30-09.00 Onthaal en verwelkoming deelnemers

VOORMIDDAG

Moderator: Prof. Dr. Peter Pype

9.00 – 11.15 Bevlogenheid behouden van de hulpverlener in palliatieve zorg: wat kan de arts hiervoor doen voor zichzelf, en voor zijn/haar teamleden ?

Spreker: Walter Rombouts

11.15-11.45 Pauze

11.45-13.00 Rouwzorg: handvaten voor omgaan met rouwenden

Spreker: Let Dillen

13.00 – 14.00 Lunch

NAMIDDAG

Moderator: Dr. Martine De Laat

14.00 – 15.00 Rouwzorg in de dagelijkse praktijk (*casusbespreking*)

Spreker: Let Dillen

15.00 – 16.15 Psychiatrische patiënt en het levenseinde

Spreker: Dr. Ilse De Corte

16.15 – 16.45 Pauze

16.45 – 18.00 Psychiatrische patiënt en het levenseinde

Spreker: Dr. Ilse De Corte

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2019-2020

MODULE 3 PSYCHOSOCIALE ZORG & KWETSBARE GROEPEN

ZATERDAG 5 FEBRUARI 2022 (Gent)

8.15 – 8.30 Onthaal en verwelkoming deelnemers

VOORMIDDAG

Moderator: Prof. Dr. Peter Pype

08.30 – 10.15 Cultuursensitieve zorg bij het levenseinde

Spreker: Stephanie De Maesschalck

10.15 – 10.45 Pauze

10.45 – 12.30 Contextuele zorg

Spreker: Stephanie De Maesschalck

12.30 - 13.15 Lunch

NAMIDDAG

Moderator: Prof. Dr. Ruth Piers

13.15 – 14.30 Omgaan met verlies van integriteit en persoonlijkheid

Spreker: Martine De Laat

14.30 – 14.45 Pauze

14.45 – 16.30 Omgaan met geriatrische patiënt met multipathologie

Gericht op casusbespreking en uitwisseling van ervaringen

Spreker: Ruth Piers

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2021-2022

MODULE 4 : SPIRITUELE ZORG & ZORG IN DE TERMINALE FASE

VRIJDAG 22 APRIL 2022 (Leuven)

Moderator: Johan Menten

08.45 - 09.00 Onthaal en verwelcoming deelnemers (inloggen door deelnemers mogelijk vanaf 08:45)

VOORMIDDAG

09.00 – 10.00 Spirituele zorgverlening als grondhouding in de zorg: achtergrond en denkkaders

Spreker: Mr. Martijn Steegen

- Inleiding: levensbeschouwing, en neutraliteit
- Spiritualiteit als grondhouding
- Spirituele zorgverlening > hoe het gesprek erover openen?

10.00 – 11u Zorg voor eigen spiritualiteit als arts

Spreker: Dr. Marc Desmet

11 – 11:15 Pauze

11.15 – 12.30 Hoe zorgt een arts ethisch in een divers religieuze context ?

Spreker: Prof. Bert Broeckaert

12.15 – 13.00 LUNCH

NAMIDDAG

13.00 – 14:15 Rituelen in spirituele zorg:

Sprekers: Elisabeth Kruyfhooft en Lieve Verbiest

14.15 – 15.30 Stervensprocessen per doelgroep: Nierinsufficiëntie

Spreker: Prof. dr. Bert Bammens

15.30 – 15.45 Pauze

15.45 – 17:00u Stervensprocessen per doelgroep: COPD

Spreker: Prof. dr. Wim Janssen

17:00 – 18:15 u Stervensprocessen per doelgroep: Neurologische aandoeningen

Spreker: Prof. dr. Philip Vandamme

18:15 – 18.30u Vragen/nabespreking

20u wegens COVID-19 is natuurlijk er ook geen diner samen mogelijk

Interuniversitaire Vervolgopleiding Palliatieve Zorg 2021-2022

MODULE 4 : SPIRITUELE ZORG & ZORG IN DE TERMINALE FASE

ZATERDAG 23 APRIL 2022 (Leuven)

Moderator: Johan Menten

08.00-08.30 Onthaal en verwelkoming deelnemers

VOORMIDDAG

Inloggen mogelijk voor deelnemers vanaf 08:15u

08.30 – 09.45 Stervensprocessen per doelgroep: Hartfalen

Spreker: Prof. dr. Johan Van Cleemput

09.45 – 10.30 Stervensprocessen per doelgroep: Leverinsufficiëntie

Spreker: Prof. dr. Wim Laleman

10.30 – 10.45 Pauze

10.45 – 11.30 Stervensprocessen per doelgroep: Hersentumoren en hersenmeta's

Spreker: Prof. dr. Johan Menten

11.30 – 12.15 Hoe spiritueel lijden (h)erkennen in de praktijk bij pt/fam /hulpverlener: 5 spanningsvelden
Het diamantmodel: theorie en praktijk

Sprekers: Spirituele werkgroep: dr. Karen Van Beek, mevr. Ellen Genbrugge

12.15 - 13.00 Lunch

NAMIDDAG

13.00 – 14.00 Spiritualiteit bij de patiënt, familie en hulpverlener en integratie in de zorgpraktijk

Spreker: Prof. Anne Vandenhoeck

14.00 – 16.00 Workshop Spirituele dimensie in de zorg met inbreng van eigen casussen

Sprekers: Prof. Anne Vandenhoeck, mevr. Ellen Genbrugge, prof. dr. Johan Menten en dr. Karen Van Beek

16.00 – 16.15 Evaluatie module en opleiding

16.15 – 16.30 Afsluiting postgraduaat